

6.9 Kötelező szabályozás

Annak elkerüléséhez, hogy a tagállamokon belül újabb különbségek keletkezzenek a vállalkozások adóztatásában, az adóalapra vonatkozó rendelkezéseknek optimális esetben kötelezőnek kell lenniük mind a határokon átnyúló tevékenységet végző, mind a kizárólag hazai piacon aktív vállalkozások számára. Ha az egységes rendszer megfelel a további alapelveknek, és a vállalatok számára megfelelően egyszerű és versenyközpontú, akkor a kötelező és választható rendszer közötti ellentét kérdése hamarosan jelentőségét veszti. A kötelező rendszerhez fűződő kételyek a rendszer konkrét kialakításának is függvényei.

6.10 Átmeneti rendelkezések

A vállalkozások szabad választási lehetősége azonban elfogadható köztes megoldást jelentene. Egy ilyen nagyméretű változás,

mint a társaságiadó-alap új rendszerének bevezetése, átmeneti szabályozást is szükségessé tene. Egy köztes megoldás az átmeneti rendelkezések alternatívájaként lehetővé teheti a közös rendszer bevezetésének rugalmasabb kialakítását.

6.11 Rugalmas határozathozatali szabályok

Bár a vállalati adózás közösségi rendszerének hosszú távon stabilnak kell lennie, környezetünk változásaira tekintettel vagy a rendszer hiányosságainak javításához – ahova pl. a nem kívánt mellékhatások kizárása is tartozik – a rendszer alkalmazkodóképességére is szükség van. Az új közösségi rendszer létrehozásáról szóló határozatnak ezért a kiigazítások zökkenőmentes végrehajtását célzó rendelkezéseket is tartalmaznia kell.

Brüsszel, 2006. február 14.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Energiahatékonyság”

(2006/C 88/13)

Az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 262. cikke alapján 2005. június 7-i levelében vélemény kidolgozására kéri fel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot a következő tárgyban: „Energetikai hatékonyság”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2006. január 31-én elfogadta (előadó: **Stéphane BUFFETAUT**).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2006. február 14–15-én tartott 424. plenáris ülésén (a 2006. február 14-i ülésnapon) 78 szavazattal 2 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések: Az energiahatékonyság ösztönzése

1.1 Az energiahatékonyságra való törekvés szükségzerűvé vált a vállalatok számára. Ennek megfelelően az önkéntes megállapodások általában képesek megoldást nyújtani az energia drágulásával összefüggő legfőbb kihívásokra.

1.2 Az Európai Unió a legjobb gyakorlatokról és a kapcsolódó innovációkról rendelkezésre álló információk rendszerezésével igen hasznos szerepet tölthetne be. Az Energia Főigazgatóság központi szerepet játszhatna az energiahatékonysággal összefüggő információk terjesztésében.

1.3 A figyelemfelhívó kampányok szerepe is jelentős lehet. Ezeket – hatékonyságuk biztosítása érdekében – a végső fogyasztók körében és az érintett ágazatokban kellene lefolytatni. Az ezzel kapcsolatos felelősség a nemzeti és helyi hatóságoké.

1.4 Végül pedig a szabályokhoz folyamodás ne állandó gyakorlat, hanem inkább kivételes eset legyen, mivel már

számos jogi eszközt elfogadtak, amelyek végrehajtását ki kell értékelni.

1.5 Az energetikai hatékonyság nem csupán szlogen, valamiféle luxus vagy felesleges ötlet. Mivel szerte a világon folyamatosan nő az energia iránti kereslet, többek között a feltörekvő országok – Kína, India és Brazília – gyors fejlődése miatt, a polgárok, a vállalkozások, a tagállamok és az Európai Unió érdekeit egyaránt szolgálja. A Nemzetközi Energiaügynökség véleménye szerint a világ energiaigénye 60 %-al fog növekedni 2030-ig, míg az Európai Unió – amely 80 %-ban fosszilis tüzelőanyagoktól függ – 50 %-ról 70 %-ra növeli majd energiainportját a fenti időszak során. Márpedig a termelő országokkal és az egyéb, nagy felhasználó országokkal szemben az Európai Unió nem jelenik meg egységes szereplőként az energetikai világpiacra. Ezért szólalt fel Tony Blair – a Tanács soros elnökeként – közös energiapolitika létrehozása érdekében a tavaly októberi, Hampton Court-i nem hivatalos csúcstalálkozó során.

1.6 Nem szabad elhallgatni azt a tényt, hogy a kereslet megugrása és az energiaköltségek emelkedése súlyos terhet jelenthet az Európai Unió gazdasági növekedése számára, és bizonyos nagy energiaigényű tevékenységek áthelyezésére ösztönözhet. Következésképpen ronthatja a tagállamok szociális helyzetét, melyek szociális védelmi rendszere már eddig is igen terhelt volt a népesség elöregedése és a demográfiai visszaesés miatt. Ezért igen ésszerűek az energiahatékonysági intézkedések, mivel hozzájárulnak a költségek csökkentéséhez és ezáltal a versenyképesség növeléséhez.

1.7 Továbbá az energiaforrásokért folyó versengés erőteljes politikai nyugtalansághoz vezethet, sőt a békét is veszélyeztetheti a világ egyes régióiban, és ez a fajta fenyegetés könnyen tovább is terjedhet a nemzetközi terrorizmus ségítségével.

1.8 Végül az energiaforrások ésszerű, hatékony és gazdaságos felhasználása létfontosságú stabilizáló tényező bolygónk és a következő generációk számára.

1.9 Az EGSZB úgy véli, hogy a „Többet kevesebbel” című zöld könyv fontos kérdéseket vet fel, és reális cselekvési módokat kínál. Határozottan támogatja az energiafogyasztás 20 %-os csökkentésének szándékát és nem csak az energiafogyasztás 1 %-os éves csökkenésének gyors elérését tartja szükségesnek, hanem, második lépésben, évi 2 %-os csökkentést irányoz elő.

1.10 Úgy véli, hogy a nagy gazdasági ágazatokkal kötött önkéntes megállapodások kétségkívül hatékony és a kényszerítő szabályozási intézkedésekkel szemben lehetőség szerint előnyben részesítendő megoldást jelentenek.

Mivel a két legnagyobb energiafogyasztó ágazat a közlekedés és az építőipar, a legnagyobb erőfeszítések megtételére és az innovációs kutatásokra leginkább ezekben az ágazatokban van szükség.

Az energiahatékonysággal kapcsolatos legeredményesebb innovációk folyamatos és fokozatos bevezetése egyaránt megfelel a fogyasztók és a gyártók igényeinek. Az Európai Uniónak és tagállamainak szigorúan el kell kötelezniük magukat az energiahatékonyság ösztönzésére, a bevált gyakorlatok cseréjére és a legjobb technológiák terjesztésére irányuló konvergencia politikák mellett, valamint részt kell venniük a háztartásokban és a fogyasztóknál végzett tájékoztató és ösztönző kampányokban.

2. Bevezetés

2000-ben az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy – uniós és tagállami szinten egyaránt – az energetikai hatékonyság aktívabb, sürgős támogatására van szükség. Ezt az igényt a Kiotói Egyezmény által elfogadott célkitűzések nyomán fogalmazták meg, valamint azzal a szükséglettel kapcsolatban, hogy az erőforrásoktól jelentős mértékben függő Európában fenntarthatóbb energetikai politikára térjenek át, valamint megerősítsék az ellátás biztonságát.

Ennek megfelelően cselekvési tervet tettek közzé az Európai Közösség energiahatékonyságának növelésére, amelynek céljai a következők voltak:

- a figyelem ráirányítása az energiahatékonyságra,
- közös intézkedések és lépések indítványozása a Kiotói Egyezmény keretében,
- a Közösség, illetve a tagállamok szerepének tisztázása,
- az energetikai hatékonyság javításával kapcsolatos lehetőségek kihasználása. A cél az energiaintenzitás évi 1 %-os csökkentése (e cél valószínűleg túlteljesíthető),
- új technológiák elterjesztése.

2.1 Hol tartunk most, öt évvel később?

Az elérendő cél változatlanul 1 %. Néhány jogi eszközt is bevezettek, a célkitűzésekről megállapodások születtek bizonyos gazdasági ágazatokkal, szélesebb körű egyeztetésekre került sor az Európai Bizottság kezdeményezésére, illetve a Tanács kérésére. A Kiotói Egyezmény hatályban maradt, és célokat állapítottak meg a megújítható energiahordozók fejlesztésére. Végül eredményben lehetséges, hogy az energiaintenzitás tervezett csökkentése nem lineárisan fog végbemenni, és hogy az egyes ágazatokban fokozatos küszöbértékek alapján változik majd.

2.1.1 Jogi eszközök

Bizonyos eszközöket már elfogadtak, mások elfogadása most van folyamatban. Egyes eszközök „célzottak”, mások tágabb körűek: rendelet az energetikailag hatékony termékek címkézési programjáról⁽¹⁾, irányelv az épületek energetikai teljesítményéről⁽²⁾ irányelv a kapcsolt energiatermelés támogatásáról,⁽³⁾ irányelvjavaslat a végfelhasználás energetikai hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról⁽⁴⁾.

Ezenkívül a bizonyos gazdasági ágazatokkal megtárgyalt megállapodások meghatározzák a minimális hatékonysági normákat. Ezek az önkéntes megállapodások alternatívát jelentenek új jogszabályok kidolgozásával szemben.

Mindenesetre ügyelni kell arra, hogy a túl sok, egymást átfedő jogszabály ne okozzon zűrzavart, amely a nehezen átlátható bürokratikus szabályozások további növekedéséhez és ezzel a gazdaság akadályozásához vezethet, vagyis káros lenne az elérni kívánt cél, az energiaszektor nagyobb hatékonysága szempontjából.

⁽¹⁾ 2422/2001/EK rendelet, HL L 332., 2001.12.15.

⁽²⁾ 2002/91/EK irányelv, HL L 1., 2003.1.4.

⁽³⁾ 2004/8/EK irányelv, HL L 52., 2004.2.21.

⁽⁴⁾ COM(2003) 739.

2.1.2 Szélesebb körű vizsgálódások

Az Európai Unió ugyanakkor szélesebb körű vizsgálódásokba is kezdett, nevezetesen olyan stratégiák révén, amilyen például az Európai Tanács 2001-es göteborgi ülése által elfogadott, a fenntartható fejlődést célzó stratégia, amelyet 2005 végéig meg kellett volna újítani, amire azonban sajnos eddig nem került sor. Említésre méltóak még azok az újrahasznosítási, a természetes erőforrások fenntartható kiaknázására irányuló vagy városfejlesztési stratégiák, amelyeknek energetikai vonatkozásaik is vannak.

2.1.3 Kioto

Miután az Orosz Föderáció ratifikálta, hatályba lépett a Kiotói Jegyzőkönyv. Az Egyesült Államok nem csatlakozott ugyan hozzá, de így is számottevő összegeket fordít a CO₂-kibocsátás csökkentési módszereinek kutatására.

Az Európai Bizottság ezzel kapcsolatban közleményt tett közzé „A globális éghajlatváltozás elleni sikeres harc” címmel, és tavaszi ülésén az Európai Tanács kinyilvánította, hogy új lendületet kíván adni a nemzetközi tárgyalásoknak.

2.1.4 A megújítható energiahordozók fejlesztése

Politikai intézkedéseket hoztak, és célokat jelöltek ki a megújítható energiahordozók fejlesztésével, különösen a szélenergiával, de a többi ökotekológiával kapcsolatban is.

Az energiaigény mindenesetre tovább növekszik, az Európai Unió energiafüggősége jelentős maradt. Ez igen súlyosan érintheti a már amúgy sem megfelelő gazdasági teljesítményeket, miközben szerte a világon rendkívül jelentősen nő a kereslet, többek között a mostanában gyorsan fejlődő országok – Kína, India és Brazília – gazdasági növekedése miatt.

A vizsgálódások és az uniós energiahatékonysági politika megvalósítása tehát nem luxus, hanem a következő hármas követelménynek tesz eleget:

- a fenntartható fejlődés követelménye,
- gazdasági követelmény,
- a politikai függetlenség követelménye.

Az EGSZB vizsgálódásai tehát az „energetikai hatékonyság: a fenntartható fejlődés, a versenyképesség, a gazdasági függetlenség követelménye” témája köré szerveződnek, mely egybeesik a zöld könyv törekvéseivel.

3. Zöld könyv az energiahatékonyságról

3.1 Az Európai Bizottság 2005. június 22-én zöld könyvet adott ki az energiahatékonyságról „Többet kevesebb” címmel. A megjelentetésre azt követően került sor, hogy már bejelentették és megkezdték a parlamenti vitákat a végfelhasználói energiahatékonyságról és az energiaszolgáltatásokról szóló irányelvvel vonatkozó javaslatról, és hogy az EGSZB felkérés

kapott feltáró vélemény készítésére az energetikai hatékonyságról. Az időbeli sorrend meglepőnek tűnhet, hiszen a zöld könyvek általában megelőzik a jogi természetű dokumentumokat, ennek a zöld könyvnek a területe azonban szélesebb vonatkozású, mint az irányelvjavaslaté. Az EGSZB feltáró véleménye az Európai Bizottság által megkezdett konzultációhoz való hozzájárulásnak tekinthető.

3.2 Abból a megállapításból kiindulva, hogy az energia racionálisabb felhasználásáról szóló beszédek ellenére az energiaigény tovább növekszik, az Európai Bizottság úgy véli, hogy „erős impulzust” kellene adni „az energiahatékonyság erőteljes ösztönzését célzó programnak az európai társadalom minden szintjén”. Úgy ítéli meg, hogy az Európai Unió jelenlegi energiafogyasztásának legalább 20 %-át megtakaríthatná. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak és az Európai Parlamentnek az ellátás célkitűzéseivel és diverzifikálásával kapcsolatos törekvéseit. Úgy véli, hogy jótékony és kedvező hatás jön létre, amely valószínűleg munkahelyek teremtéséhez és új technológiák kifejlesztéséhez is vezet majd. Mindazonáltal ügyelni kell, hogy a folyamatban lévő energiapolitikák ne vezessenek az energia-költségek növekedéséhez, amely a világszintű ádáz versenyben a termelési költségek növekedését vonná maga után. Ily módon a CO₂-kibocsátással kapcsolatos tanúsítványok nem elhanyagolható költséget jelentenek a nagy energiaigényű iparágak számára (mint például a cementipar), és áthelyezésekhez vezethetnek. A tervezett, illetve bevezetett intézkedések társadalmi-gazdasági következményeit ezért nem szabad figyelmen kívül hagyni.

3.3 A zöld könyvek felhasználásának megfelelően a nyilvános konzultáció strukturálása érdekében az Európai Bizottság 25 kérdést tesz fel a meghatározott választási lehetőségekről. Intézkedéseket vet fel közösségi, nemzeti, regionális és helyi viszonylatban, illetve a nemzetközi együttműködés keretében a folytatandó politikákkal és az érintett ágazatokkal kapcsolatban, mindezt példákkal illusztrálva.

3.4 Meglepő módon egyes problémákra nem tér ki, amelyek pedig tényleges fontossággal bírnak. Például a városi és általában a közvilágítás kérdése nem merül fel, ahogyan az újrahasznosított termékekből történő termelésé – mely pedig bizonyos esetekben energetikailag gazdaságosabb (fém, alumínium stb.) – vagy a hulladékokból nyerhető biogáz hasznosításáé sem.

3.5 A zöld könyv célja a „szűk keresztmetszetek” (az ösztönzés, információ, képzés és finanszírozás hiánya...) feltárása, melyek jelenleg gátolják a hatékonyság legköltségkímélőbb javítását. Azokat az intézkedéseket részesíti előnyben, amelyek a szükséges beruházások amortizációját követően tiszta megtakarítást eredményeznek. A feltett kérdésekre válaszokat vár olyan javaslatok vagy példák formájában, amelyek segítik elérni a javasolt célkitűzést. A zöld könyv nyomában cselekvési tervet kellene kidolgozni 2006 folyamán.

3.6 Az Európai Bizottság meglehetősen optimistának mutatkozik, hiszen úgy véli, hogy a 2001 (az épületek energetikai teljesítményéről vagy a kapcsolt energiatermelésről szóló irányelv) után hozott összes intézkedés szigorú végrehajtásával, illetve az újabb intézkedésekkel az éves fogyasztás megközelítőleg 1,5 %-ának megfelelő energiamegtakarítás érhető el, ami megfelel az 1990-es fogyasztási szintnek.

4. Energiahatékonyság: a fenntartható fejlődés, a versenyképesség és a gazdasági függetlenség követelménye

4.1 Létezik egy energialánc, mely magába foglalja a termelőt, a szállítót, a forgalmazót és a fogyasztót. Fontos tehát, hogy a lánc minden szakaszában aktívak legyünk, a kereslettől a kínálatig. A fellépés valószínűleg a lánc két végén, azaz a termelésnél és a fogyasztásnál lehet a leghatékonyabb.

4.2 A termelés területén a hatékonyabbnak bizonyuló módszerek rendszeresen bevezetésre kerülnek termelési módszerekbe.

4.2.1 Ily módon a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés alapelve az egyébként kárba vesző energia visszanyerése; az említett új technológiák felhasználása lehetővé teszi az alternatív energiaforrások igénybe vételét. Így a bányagáz kinyerése és újrahajósítása lehetővé teszi a kapcsolt energiatermelés létesítményeinek ellátását (például a lotaringiai Freyming Merlebachban). A nagyolvasztók által kibocsátott hő is visszanyerhető és újrahajósítható (Bresciában, Olaszországban már alkalmazzák ezt a technológiát).

Az észak-európai országokban kapcsolt hő- és villamosenergia-termelési egységeket alakítottak át fafelhasználásra – mindez a faipari rendszer alapjául szolgál.

Az olyan jellegű problémákra, mint a berendezések bekormozódása, vagy a szabálytalan égési folyamatok irányuló kutatásoknak lehetővé kellene tenniük a berendezések termelékenységének javítását.

4.2.2 A hulladéklerakókban termelődött biogázok visszanyerése és újrahajósítása egy eddig veszendőbe ment energiaforrás hasznosítását teszi lehetővé az üvegházhatású gázok elleni küzdelem keretében. Az említett innováció és újrahajósítás arra ösztönöz, hogy a létesítményeket a fogyasztás helyének közelébe telepítsék, így elkerülhetők vagy csökkenthetők a szállítás során bekövetkező energiaveszteségek.

4.2.3 A villamosenergia-termelés területén a termelés hatékonyságának érezhető növekedése figyelhető meg a nap- és szélenergia esetében; a helyzet hasonló lesz az új generációs nagy teljesítményű atomerőművek kapcsán is.

4.3 Ami a fogyasztást illeti, az energiafogyasztó ágazatokban fokozatosan gazdaságosabb technológiák kerülnek bevezetésre. Az energiaköltségeknek a végfogyasztókat/vásárlókat sújtó emelkedése technológiai újításokra ösztönzi a gyártókat.

4.3.1 A gépjármű-ágazatban az innováció és a fejlődés egyaránt érinti a motorizációt, az üzemanyagok minőségét és hatékonyságát, valamint a gumiabroncsok kialakítását. Az utóbbi tíz évben javult a gépjárművek fogyasztása, ugyanakkor ezt a javulást ellensúlyozza a gépjárművek számának növekedése. A bio-üzemanyagok használatának elterjedését adókedvezményekkel könnyítik meg, például azáltal, hogy a bio-üzemanyagokra más adót vetnek ki, mint a kőolaj-alapú termékekre (?).

Az autóipar önkéntes megállapodást kötött az Európai Unióval, mely szerint a széndioxid-kibocsátás terén 2008-ra eléri a 140 g/km-es értéket. Az Európai Parlament és a Miniszterek Tanácsa kívánatosnak tartaná, hogy az ACEA irányozza elő a 120 g/km-es célkitűzést 2010-ig. Mindenesetre, amennyiben a felek tartják magukat a megállapodáshoz, a 2008–2009-ben piacra kerülő új személygépkocsik 25 %-kal kevesebb üzemanyagot fogyasztanak majd az 1998-ban mért értéknél.

4.3.2 A közlekedés terén a helyi önkormányzatok Európa minden részén elkötelezik magukat a tömegközlekedés minőségének javítását célzó városi közlekedési politikák mellett, mely által csökkenthető a személygépkocsik használata. Franciaországban például minden önkormányzat köteles tömegközlekedési tervet készíteni, bemutatni és engedélyeztetni. Más esetekben (például Londonban) inkább olyan jellegű kényszerítő intézkedéseket alkalmaznak, mint az úthasználati díjak.

4.3.3 Fejleszteni kellene a „kisebb sebességű” szállítási módokat, mint a vasúti áruszállítás – melynek piaci részesedés folyamatosan csökken Európában (7 % alatt van) –, vagy a belvízi hajózást. Fel kell ismernünk azonban, hogy az erről szóló beszédek ellenére ez a két, energiatakarékosság szempontjából jelentős ágazat nehezen fejlődik, főként a hiányzó infrastruktúrák miatt, illetve azért, mert kiépítésük, illetve korszerűsítésük igen költséges (példa erre a Rajna-Rhône-csatorna, vagy az Alpokon átívelő vasúti összekötő hálózat). Ezen felül az infrastruktúrák kiépítése gyakran, okkal vagy ok nélkül, a környezetvédő érdekcsoportok ellenállásába ütközik.

4.3.4 A közvilágítás kezelésének kérdése is az energiatakarékosságra irányuló innovációk tárgya. A távvezérlő rendszerek egyrészt lehetővé teszik a hálózatok működésének valós idejű ellenőrzését, másrészt az elektromos feszültség szabályozását, és az kibocsátott energiamennyiség valós szükségletekhez való igazítását, vagyis az energiatakarékosságot a közösség számára.

A régi technológiával készült (pl. higanygőzzel működő) közvilágítást szolgáló lámpákat gyakran helyettesítik kisebb teljesítményű és kevésbé költséges, nagy nyomású nátriummal működő lámpákkal. Egyre elterjedtebbek a kis energiaigényű fehér diódák, csakúgy, mint a napenergia. A háztartásokban használt kis fogyasztású lámpák egyre nagyobb tért hódítanak a piacon, ami a fogyasztás csökkenéséhez vezet. Néhány elektromosenergia-szolgáltató vállalat (például Olaszországban) kis fogyasztású izzók vásárlására felhasználható bonokat ad ügyfeleinek.

(?) 2003/96/EK irányelv, HL L 238., 2003.10.31. Az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási kerete.

4.3.5 Az épületek esetében az energetikai teljesítményről szóló irányelv alkalmazása várhatóan meghozza majd a gyümölcsét. A szigetelési normák hatására mindenesetre jelentős fejlődés figyelhető meg valamennyi új építésű ház esetében, és ugyanez érvényes az üvegezésre is.

4.3.6 Az ipar területén több nagy ágazatban, például az autóiparban önkéntes kezdeményezések születtek a termékek energiahatékonyágának növelésére, amelyekre egyébiránt az európai címkézési rendszer normái vonatkoznak. A kapcsolt energiatermelésre szolgáló berendezések ipari alkalmazása egyre nagyobb mértékű. Fontos megemlíteni, hogy bizonyos igen energiaigényes ágazatok, mint például az alumíniumipar, nem elhanyagolható energiatakarékosságot érnek el újrahazsnoított termékek felhasználása által.

4.4 Az előbbi példákban kitűnik, hogy az energia folyamatos drágulásának tükrében az energiahatékonyág természetes, pozitív folyamattá vált a gazdasági szereplők számára, ami arra enged következtetni, hogy az önkéntes kezdeményezések hosszú és középtávon épp olyan hatékonyak, mint jogszabályok.

5. A zöld könyvben megjelenő kérdések

5.1 1. kérdés: *Hogyan lehet hatékonyabban ösztönözni az energiahatékonyági technológiák terén tett európai beruházást?*

Az EGSZB úgy véli, hogy a beruházások ösztönzésében hatékonyak lehetnek az adókedvezmények, ezenkívül a folyamatos termelésben nyújtott, energiahatékonyággal kapcsolatos szolgáltatások is növelhetik a létesítmények energetikai hatékonyságát.

Megítélése szerint azonban vannak olyan önkéntes, nem adóügyi intézkedések, amelyek hatékonyak bizonyulhatnak, mint például az energiatakarékosságért átadott díjak, a „legjobb rendelkezésre álló technológiák” elterjesztése, belső kampányok a gyárakban egyszerű, mindennapi gyakorlatok kialakítása céljából (a villany automatikus leoltása, az elektromos és elektronikus berendezések ellenőrzése, stb.). Ezenkívül hatékonyak lehetnek a nagyközönséget megcélzó kampányok is. Ugyan- ebben a szellemben az energiaszolgáltató vállalatok arra ösztönzik fogyasztóikat és ügyfeleiket, hogy alakítsanak ki felelős fogyasztói szokásokat, például használjanak gyakrabban energiatakarékos izzókat. Ebben az esetben is személyes és kollektív felelősségről van szó. Egy indián közmondás jogosan úgy tartja: „A világot, amelyben élünk örökölni kell majd hagy- nunk gyermekeinknek”. Erkölcslileg elfogadhatatlan lenne, ha felelőtlen magatartást tanúsítanánk az eljövendő generációkkal szemben.

Ami az alapok felhasználását illeti a kutatás területén, ezek valószínűleg megsokszoroznák a nyilvános és a magánkézben lévő kutatóközpontok közötti partnerségek számát.

5.2 2. kérdés: *A kibocsátási kvóták mechanizmusának jelentősége az energiahatékonyág szempontjából*

Az említett politika alkalmazható például esetleg a háztartá- sokat érintő tervek elkészítése során a közismerten energiaigé-

nyes építőiparban, illetve közlekedési szektorban. Bizonyos or- szágekban már bevezetésre kerültek az energiahatékonyági tanúsítványok, amelyek a termelőkre bizonyos energiatakaré- kossággal, valamint – közvetve – széndioxid-kibocsátással összefüggő kötelezettségeket rónak. Amennyiben ez utóbbiak nem tesznek konkrét lépéseket, adót vetnek ki rájuk (ami Fran- ciaországban például 2 cent/kWh). Ez arra ösztönzi a termelőket, hogy az energiatakarékosság biztosítása érdekében kezdeményezéseket indítsanak ügyfeleik körében.

Ügyelni kell arra, hogy az energiaköltségek ebből következő növekedésének ne legyen súlyos társadalompolitika hatása (pl. üzemek áthelyezése). Ugyanakkor ezt a növekedést figyelembe kell venni a küszöbön álló súlyos energetikai krízis kockáza- tának tükrében. A jelenlegi költségek jövőbeni nyereségeket alapozhatnak meg. Hasonlóképpen a kibocsátási, illetve ener- giatakarékossági tanúsítványok különböző mechanizmusait is annak függvényében kell vizsgálni, mennyire fejtenek ki ösztönző hatást a jövőbeni tiszta és gazdaságos energetikai technológiákba történő befektetésre.

Ami a széndioxid-kibocsátási tanúsítványok odaítélési terveit illeti, sajnálatos, hogy nem kezelik kedvezőbben azokat a léte- sítményeket, amelyek már erőfeszítéseket tettek a jövőbeni tiszta és gazdaságos energetikai technológiákba való befekte- tések terén azoknál, amelyek nem tettek ilyen erőfeszítéseket.

Ezenkívül a kapcsolt energiatermelést, melyet az Európai Unió támogatni kíván, jobban be kellene vonni az odaítélési tervekbe.

5.3 3. kérdés: *Az éves energiahatékonyági tervek célszerűsége az egyes tagállamok szempontjából, valamint e tervek összehasonlí- tása*

Amennyiben sor kerülne ilyen tervek bevezetésére, azoknak összhangban kellene lenniük a befektetési ciklusokkal. A gyakorlatban a befektetések nem térülnek meg egy év alatt, ezért fontos lenne, hogy az esetleges tervek vegyék figyelembe a bevezetéshez és az amortizációhoz szükséges időt.

Az említett tervek csak a célokat határozhatnák meg, összeha- sonlításuk mégis hasznosnak bizonyulhat a bevált és hatékony gyakorlatok elterjesztése szempontjából.

5.4 4. kérdés: *Az adópolitikai eszközök kifejlesztésének célszerűsége*

Az adópolitikai eszközök hasznosnak bizonyulhatnak, ameny- nyiben jól megválasztják, és célzottan használják azokat. Ugyanakkor az adópolitikai eszközök alkalmazása nyilvánva- lóan kényes kérdés, és főként a nemzeti hatóságok feladata, miközben a szubszidiaritás elvét, valamint a helyi önkormány- zatok közigazgatási szabadságának elvét is tiszteletben kell tartani. A hozzáadottérték-adó kulcsait a Tanács csak egyhan- gúlag tudja megváltoztatni.

Ezzel szemben a környezetvédelmi címkék használata egyszerűbb, és hatékonyak bizonyulhat.

5.5 5. kérdés: Olyan állami támogatásra vonatkozó szabályok kialakítása, melyek kedvezőbbek környezeti szempontból, különösen az ökoinnováció és a termelékenységi fejlesztések ösztönzése által

Ebben a tekintetben a legenergiaigényesebb ágazatokra kellene összpontosítani: az építőiparra és a közlekedésre. Ügyelni kell viszont arra, hogy az esetleges állami támogatások ne torzítsák a versenyt.

5.6 6. kérdés: A hatóságok példaadása

Az EGSZB úgy véli, hogy támogatni kell az energiahatékonyság kritériumainak bevezetését a közbeszerzési pályázati felhívások esetében, csakúgy, mint az energiahatékonyság ellenőrzését a középületekben. Esetleg be lehetne vezetni az „energetikai szempontból legjobb ajánlat” fogalmát.

Mindenesetre a középületekkel kapcsolatban végzett kísérletek kiértékelése fontos lenne annak érdekében, hogy meg lehessen határozni a költség és a hatékonyság arányát.

5.7 7. kérdés: Az energiahatékonysági források jelentősége

Az energiahatékonysági források jelentős eszközei lehetnének a hatékonyabb energiafelhasználásnak és a nagyobb energiamegtakarításnak. Az energiahatékonysági források segítségével a magánberuházások egyszerűbbé válhatnak, illetve az energiaszektor vállalatai lehetőséget kínálhatnak vásárlóiknak az alacsonyabb szintű energiafelhasználásra, az energiahatékonysági szolgáltatások fejlődése felgyorsulna, továbbá ösztönöznék a kutatás-fejlesztést és az energiahatékony termékek időben történő piacra vitelét. E források tehát hasznos járuléka a kibocsátás-kereskedelem bevezetésének.

Tervbe kellene viszont venni az energiahatékonyságnak a kohéziós alap és a regionális fejlesztési alap keretein belül való közvetetesebb figyelembe vételét.

A legsürgősebben mindenképpen a kutatásra és fejlesztésre szánt hiteleket kellene megnövelni az Egyesült Államok példája alapján, amely jelentős költségvetési eszközöket bocsátott rendelkezésre az energiotechnológia területén.

5.8 8. kérdés: Az épületek energiahatékonysága

Az ágazat stratégiai fontosságú, és jelentős nyereségeket tesz lehetővé az energiahatékonyság terén, azonban ügyelni kell arra, hogy az ingatlanukat bérbeadó, illetve használó tulajdonosok terhei lehetőségeikhez képest ne legyenek aránytalanul nagyok, illetve adminisztratív terheik ne legyenek túl súlyosak vagy összetettek. Ebben a tekintetben ajánlatos odafigyelni arra, hogy a tagállamok ne hozzanak létre olyan szövegeket, melyek alkalmazása összetettségük miatt túl nehezen ellenőrizhető, illetve amelyeket bizonyos vállalatok nem alkalmaznának, míg mások viszont igen – ami versenytorzulásokhoz vezethetne. Az építőiparban az energiahatékonyság globális feladat, az állami szervek azonban egyesével avatkoznak be. Ennek követke-

tében strukturális megközelítési módra lenne szükség. A gyakorlatban az építésznek – aki az építészirodával együttműködésben végzi munkáját – a feladata az energetikai normák alkalmazása. Ezért, a komplex gyakorlati alkalmazás megkönnyítése érdekében, egyszerű és jól érthető szövegekre van szükség.

Az irányelv hatályának mindenfajta kiterjesztésére csak a 2001-es irányelv alkalmazásának összegzése után, és főként a jelenleg 1 000 m²-ben megállapított küszöbérték esetleges csökkentése után kellene csak, hogy sor kerüljön. Ki kell emelnünk, hogy az energiaügyi jogszabályok ötvenente sorra kerülő felülvizsgálata a gyakorlatban igen rövid végrehajtási időt jelent egy olyan szektorban, amelyben a vállalatok gyakran kisméretűek. Kétségtől reálisabb lenne a hétéves időszak, mivel így valóban elegendő idő maradna a jogszabályok végrehajtására, és nem kellene új szabályokat alkalmazni úgy, hogy a régiók is még éppen hogy csak hatályosak.

Hasznos lenne az egyes tagállamok által alkalmazott rendelkezésekről készített összegzés, valamint a bevált gyakorlatok cseréje.

5.9 9. kérdés: A lakástulajdonosok energiahatékonyságra való ösztönzésének lehetőségei

Kétségtől előnyben kell részesíteni az adóügyi ösztönzést, például a tulajdonosok által fizetendő telekadó csökkentését az energiahatékonyság érdekében tett befektetéseik függvényében. A beavatkozásoknak mindenképpen nemzeti szinten kell megtörténniük.

Feltétlenül hasznos lenne, ha az energiaszolgáltatásoknak mindenhol olyan piaca alakulna ki, amilyen az Unió bizonyos államaiban, például az északi országokban és Franciaországban már létezik.

5.10 10. kérdés: Az energiafogyasztó háztartási termékek teljesítményének javítása

Vissza kellene térni a tapasztalatcseréhez az integrált termékpolitika keretében:

- tanácsos lenne összekötni ezt a kérdést az energiafogyasztó termékek környezetbarát kialakításáról szóló irányelv végrehajtásával;
- mérleget kellene készíteni az ipar területén folyamatban lévő önkéntes vállalások végrehajtásáról.

Az energiacímke bizonyos háztartási gépek (hűtőszekrények, mélyhűtők, mosógépek, mosogatógépek, villanykörték) esetében kötelező. Ezt a kötelező jelleget ki lehetne terjeszteni további háztartási gépekre (pl. háztartási villansütőkre és mikrohullámú sütőkre), valamint más területeken – így a fűtésben és a légkondicionálásban – használatos, szintén sok energiát fogyasztó berendezésekre (pl. háztartási gázbojler, keringetőszivattyúk és osztott légkondicionáló egységek).

5.11 11. kérdés: A járművek energiahatékonyágának javítása

Tanácsos lenne megvárni az ACEA önkéntes vállalásának eredményét az Európai Bizottságnál.

Mindenesetre az energiahatékonyágra irányuló innovációk, a motorizáció fejlődése és a fogyasztás csökkenése folyamatosan és fokozatosan jelennek meg az autópárhban.

Marad viszont az öregebb gépjárműpark kérdése, amelynek társadalmi vonatkozásai is vannak. Az energiahatékonyág és a biztonság érdekében mindenképpen hasznos lenne a gépjárműpark megújítása. Talán hasznos lenne megvizsgálni a hitelekkel kapcsolatos speciális intézkedések lehetőségét, hogy a szerény jövedelemmel rendelkezők ne kerüljenek hátrányos helyzetbe.

Végül pedig, ahogyan ezt az EGSZB fenntartható közlekedési módokkal kapcsolatos jelentése is kiemeli, a közlekedési eszközökre kivetett adó egyenletlen, ami bizonyos közlekedési eszközöket hátrányosan érint.

5.12 12. kérdés: Nyilvános tájékoztatási kampányok

A sikeresség érdekében a háztartásokra irányuló nemzeti és regionális kampányokat kell előnyben részesíteni a hasonló, európai szintű kampányokkal szemben. Igen hasznosak lennének a gyermekeket megcélzó figyelemfelhívó kampányok, mivel így azok igen korán helyes szokásokat alakítanának ki az energiatakarékosság tekintetében (például, hogy egyszerűen le kell oltani a villanyt a helyiség elhagyásakor). Rendkívül hasznos lenne a fogyasztók megfelelő tájékoztatása is, hogy azok képesek legyenek kiválasztani a számukra legmegfelelőbb energiafogyasztású terméket.

Mivel a nemzeti szintű kampányokra már sor került, át lehetne térni a tapasztalatcserére.

5.13 13. kérdés: A villamosenergia-átvitel és -terjesztés hatékonysága, a megosztott termelés ösztönzése

A villamosenergia-termelés során körülbelül 30 %-os veszteség keletkezik az átalakításkor, és további körülbelül 10 % a szállításkor. A szállítás során keletkezett veszteség csökkenthető a szállítás lerövidítésével.

Megtakarítás érhető el a kérelmek jobb kezelése által is, főleg a nagy energiafogyasztók esetében. Kívánatos tehát – a kérelmek jobb kezelése érdekében – az együttműködés erősítése az előbbiek és a termelők között.

A piac megnyitása várhatóan nagyobb hatékonyságot eredményez majd a szolgáltatók között kialakuló versenyszellem miatt, azonban korai még összegzésebe bocsátkozni.

A kapcsolt energiatermelés tekintetében pontosan meg kell határozni a kapcsolt energiatermelésből eredő elektromos áram státusát. Másrészt a kapcsolt energiatermelésről szóló irányelvben szereplő paraméterek nehezen elérhetőnek tűnnek, annál is inkább, mivel azokat az egyes tagállamokban különbözőképpen értelmezik.

5.14 14. és 15. kérdés: Az energiatermelők szerepe az energiaszolgáltatások nyújtása terén, valamint a fehér tanúsítványok bevezetése

Megkérdőjelezhető, hogy valóban az energiatermelő-szolgáltató érdeke-e a fogyasztás csökkentésének támogatása. Ebből az okból kifolyólag néhány tagállamban már bevezetésre kerültek az energiatakarékossági tanúsítványok.

Az energiafogyasztás csökkentéséhez a szereplők teljes láncolatára figyelemmel kell lennünk. Hasznos lenne egy önkéntes magatartási kódex létrehozása.

Kétségtől jobban meg kell határozni, hogy mit értünk energiahatékonyági szolgáltatáson, illetve energiahatékonyági szerződésen.

A fehér tanúsítványok tekintetében összegezni kellene a használatukkal kapcsolatos tapasztalatokat azokban az államokban, amelyekben bevezetésre kerültek, mielőtt közösségi szinten alkalmaznánk őket.

5.15 16. kérdés: Az ipar ösztönzése a költségtakarékos energiahatékonyágot eredményező új technológiák területén

A jelenlegi intézkedések hatékonysága (szén, önkéntes vállalatok).

Előnyben kell részesíteni az önkéntes vállalatokat a kényszerítő intézkedésekkel szemben. Mindennek ellenére már számos európai országban hoztak kényszerítő intézkedéseket, amennyiben azok gazdasági szempontból indokoltak és költséghatékonyak voltak. Az esetleges cselekvés középpontjában így azoknak az intézkedéseknek kellene állnia, amelyeknél ösztönzésre, vagy segítségre van szükség, ellenkező esetben nem várt hatás jön létre.

5.16 17. kérdés: A közlekedési módok közötti egyensúly; a vasúti, tengeri és belvízi szállítás piaci részesedésének emelése

A vasúti ágazatban sokszor hiányzik a kellő rugalmasság, vagy az alternatív lehetőségek felkínálása, a vízi úthálózat pedig még nem elegendően fejlett, és túlzottan sok az akadály. Többet kell befektetni a különböző közlekedési módok együttműködőképességébe, be kell építeni a külső költségeket, és a nagyobb energiahatékonyágot lehetővé tevő módokat kell érvényesíteni. A „szabályozott verseny” lehetőségének megteremtése a korlátlan versennyel szemben jobban megfelel az ágazat jellemzőinek és dinamizálhatja azt.

5.17 18. kérdés: A transzeurópai közlekedési hálózatra vonatkozó infrastruktúrák finanszírozása ⁽⁶⁾

Bizonyos nagyobb transzeurópai közlekedési hálózatok megvalósítása már régóta elhúzódik. Kiépítésüket gyakran késleltette az egész Európára jellemző közfinanszírozási válság. Az EGSZB azt javasolja, hogy az uniós pénzeket elsősorban azon közlekedési ágazatok fejlesztésére fordítsuk, amelyek különösen energiahatékonyak bizonyultak.

Gondolni kell a köz- és magánszféra partnerségeinek ösztönzésére is.

⁽⁶⁾ Lásd a HL C 108., 2004.4.30. „A jövő közlekedési infrastruktúrái” c. véleményyt

5.18 19. kérdés: Normák, illetve szabályozó intézkedések a közlekedési ágazatban

Prioritást kell, hogy kapjanak a technológiai innovációk, valamint az ipar és a közigazgatási szervek által közösen megállapított normák.

5.19 20. kérdés: Kötelesek legyenek-e az állami hatóságok saját gépjárműveket beszerezni?

Egy ilyen jellegű kötelezettség bevezetése ellentétes lenne a helyi önkormányzatok közigazgatási szabadságának elvével és a szubszidiaritás elvével. Ennek ellenére számos állami szervezet végez ilyen típusú beszerzéseket. Az ajánlati felhívásokkal kapcsolatban meghatározott normák ösztönözhetik ezt a gyakorlatot.

Egyébként a „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a tiszta közúti járművek támogatásáról” [COM(2005) 634 final] fejleszteni kívánja ezt a gyakorlatot, azáltal, hogy a közszféra által kiírt ajánlati felhívásokban kvótát ír elő a „tiszta” járművekre vonatkozóan.

5.20 21. kérdés: A közlekedési infrastruktúrával kapcsolatos költségek és a „külső költségek” (környezetszennyezés, balesetek, stb.) elszámolása

Az EGSZB több ízben kedvezően nyilatkozott a külső költségek elszámolásával kapcsolatban, és arra kérte az Európai Bizottságot, hogy mutassa be az erre vonatkozó koncepciót. Ezért ajánlatos lenne mérleget vonni az egyes országokban eddig elfogadott intézkedésekkel kapcsolatban, hatékonyságuk pontos meghatározása érdekében.

Brüsszel, 2006. február 14.

5.21 22. kérdés: Az energiahatékonysági projektek energiahatékonysági vállalatok általi finanszírozásának programja

Amennyiben bizonyos kezdeményezések sikeresek voltak, ösztönözni kell ezek terjesztését és támogatását az Európai Unió területén.

5.22 23. kérdés: Energhatékonyág a harmadik országokkal való kapcsolatok keretében

Az energiaköltségek hatására az energiahatékonyság még érzékenyebb kérdés lesz, mint azelőtt. A nemzetközi pénzügyi intézeteknek a technikai és pénzügyi segítségnyújtás keretében kellene kezelniük ezt a kérdést.

5.23 24. kérdés: Az európai energiahatékonysági technológia hasznosítása a fejlődő országokban

Szükség lenne a létező intézkedések (MDP, HL) egyszerűsítésére és hatékonyabbá tételére. (7)

5.24 25. kérdés: Az energiatakarékos termékekre vonatkozó tarifális kedvezményekről való tárgyalás lehetősége a WTO keretében

Kevésbé valószínű, hogy az Európai Unió képes lesz elfogadtatni ilyen jellegű intézkedéseket a WTO-n belül, mivel azokat a fejlődő országok termelésére hátrányosan ható visszaélésként lehet értelmezni.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

(7) TFM = Tiszta Fejlesztési Mechanizmus, KM = Közös Megvalósítás